

بسمه تعالی

چکیده مدیریتی طرح پژوهشی

ارزیابی و ارائه راهکارهای عملیاتی بهره‌برداری از ظرفیت‌های اجتماعی استان یزد در راستای مدیریت پایدار منابع آب

مجری: موسسه آینده‌پژوهی سمن‌یاران یزد

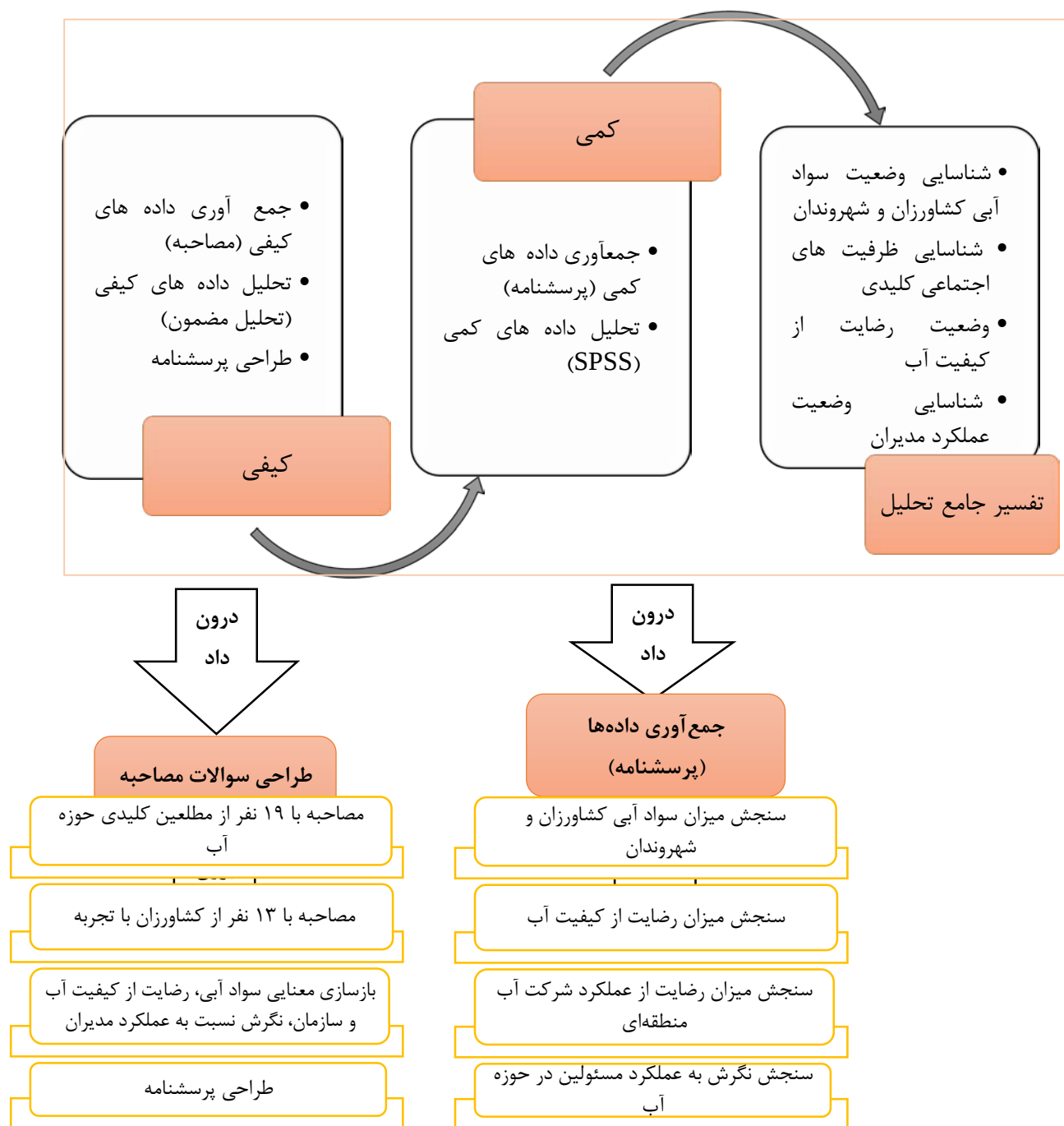
مقدمه

همه مردم دنیا به آب شیرین و پاکیزه نیاز دارند و کمبود آب در کشورهای مختلف از جمله ایران به معنای در خطر بودن جان انسان‌ها است. اهمیت این موضوع به قدری است که شاید هیچ نشست بین‌المللی را که در آن آینده اداره جهان در هزاره سوم میلادی مطرح باشد نتوان سراغ کرد که آب و مدیریت آن به صورت یکی از اصلی‌ترین عوامل و عناصر در دستور کار قرار نداشته باشد. اهمیت و نقش حیاتی آب در تأمین مواد غذایی با توجه به رشد فزاینده جمعیت و افزایش سرانه مواد غذایی بر همگان روشن است. مصارف آب در بخش‌های خانگی، صنعت و کشاورزی روندی افزایشی دارد، در حالی که از طرف دیگر به دلیل گرم شدن کره زمین و افزایش دمای آن بارش‌ها روندی نزولی دارند. این عدم تعادل عرضه و تقاضای آب به توزیع ناعادلانه آب منجر شده، به طوری که در این رقابت بخش کشاورزی مغلوب و از سهمیه آن کاسته شده و کشاورزان به منظور جبران کمبود آب به برداشت بی‌رویه از منابع آب‌های زیرزمینی روی آورده‌اند، که خود تعادل و توازن بوم‌سازگان را بر هم زده و چرخه تمام موجودات گیاهی، جانوری و حتی انسانی را تحت تأثیر قرار داده است که همین امر ضرورت مطالعه و ارائه راهکارهای موثر در راستای مدیریت پایدار منابع آب را چند برابر کرده است. پژوهش حاضر با هدف ارزیابی و ارائه راهکارهای عملیاتی بهره‌برداری از ظرفیت‌های اجتماعی استان یزد در راستای مدیریت پایدار منابع آب انجام شده است.

روش‌شناسی

روش مورد استفاده در پژوهش حاضر از نوع آمیخته اکتشافی است که در مرحله اول، به صورت کیفی به روش تحلیل مضمون با تعدادی از مطلعین کلیدی حوزه آب و کشاورزان با تجربه، به مصاحبه‌های نیمه ساختاریافته تا رسیدن به اشباع نظری پرداخته است. در این بخش از پژوهش، ۱۹ نفر از مطلعین کلیدی حوزه آب و ۱۳ نفر از کشاورزان با تجربه مشارکت داشته‌اند. برای نمونه‌گیری در بخش کیفی این پژوهش از روش نمونه‌گیری هدفمند استفاده شد. فرایند تجزیه و تحلیل به صورت مستمر و همزمان با جمع‌آوری داده‌ها انجام گرفت و ضبط مصاحبه‌ها با رضایت مشارکت‌کنندگان انجام شد. در مرحله دوم و در بخش کمی، از روش پیمایش استفاده شده است. هدف این بخش، سنجش میزان سواد آبی، میزان رضایت از کیفیت آب، میزان رضایت از عملکرد شرکت آب منطقه‌ای و نگرش به عملکرد مسئولین در حوزه آب بود. حجم نمونه در بخش کمی، برای شهر یزد ۳۸۴ نفر و برای سایر شهرهای استان به ازای هر شهر ۲۴۵ نفر در نظر گرفته شد (در مجموع ۲۵۸۹ نفر). همچنین حجم نمونه برای کشاورزان نیز ۲۵۱ نفر تعیین شد. شیوه نمونه‌گیری برای شهروندان به صورت

خوشه‌ای چند مرحله‌ای بود و برای کشاورزان به صورت تصادفی ساده با استفاده از جدول اعداد تصادفی از روی لیست اخذ شده از شرکت آب منطقه‌ای بود. ابزار جمع‌آوری داده‌ها در بخش کمی، پرسشنامه محقق‌ساخته بوده است که بر اساس پیشینه تحقیق و مصاحبه‌های انجام شده با مطلعین کلیدی و کشاورزان باتجربه در بخش کیفی و همچنین اخذ نظرات کارشناسان شرکت آب منطقه‌ای استان یزد طراحی شده است.

شکل ۱. طرح اکتشافی متوالی

خلاصه یافته‌ها

ضرورت انجام پژوهش حاضر از آنجایی شروع می‌شود که مدیران عرصه آب با چالش‌های فراوانی در زمینه تأمین آب و نگهداری از منابع آبی روبه‌رو هستند و از طرفی سازمان آب منطقه‌ای با کشاورزان و مصرف‌کنندگان خانگی به شکل مستقیم و غیرمستقیم روبه‌رو است که به نظر می‌رسد خود را در برابر آب مسئول نمی‌دانند. برای پی‌بردن به واقعیت امر، سعی شد به بررسی نظرات مسئولان، کارشناسان و کشاورزان در این زمینه بپردازیم و در راستای تسهیل دستیابی به هدف مزبور سوالات پژوهشی زیر را مورد کاوش قرار دهیم.

• سوال اول پژوهش: فهم صاحب‌نظران و مطلعین کلیدی از سواد آبی مردم چیست؟

نگاه مطلعین کلیدی به دانش و سواد آبی مشتریان اعم از خانگی، کشاورزی و صنعت به گونه‌ای است که معتقدند؛ مردم باید از قوانین آبی، میزان برداشت مجاز از آب، تغییر کیفیت و کمیت آب، مراحل آماده‌سازی و انتقال آب، میزان بارش سالیانه استان، وضعیت سفره‌های آب زیرزمینی، گرانی استحصال آب و بسیاری از موارد دیگر که در فصل چهارم پژوهش به مرور آنها پرداخته شد آگاهی داشته باشند. اما آنچه از گفته‌های کشاورزان قابل استنباط است آن است که؛ کشاورزان از بحرانی بودن وضعیت آب آگاه هستند چون به چشم خود شاهد افت هر روزه کمیت و کیفیت آب، خشک شدن قنوات، دشواری‌های موجود در زمینه انتقال آب، استقرار صنایع و حفر چاه‌های غیرمجاز و تبخیر شدید آب در جریان انتقال به کرت‌ها بوده‌اند. از این رو به شکلی مستقل یا وابسته به اعتبارات دولتی، دست به جایگزین کشت کم‌آب‌خواه به جای کشت پرآب‌خواه زدند و حتی در بخش‌هایی به احداث گلخانه‌ها و جایگزین کردن آبیاری قطره‌ای به جای آبیاری غرقابی پرداختند علاوه بر این لوله‌گذاری مسیر انتقال آب، سیمانی کردن جوی‌ها، آبیاری دوره‌ای به جای هر روزه نیز از جمله اقدامات مفیدی است که این قشر به آن پرداخته است. این امر از یک طرف نشان از درک کشاورز از وضعیت بحرانی آب دارد و از طرف دیگر پاسخگوی حس کسب سود در بلند مدت از زمین برای کشاورز خواهد بود. از این رو آنچه از مقایسه اظهارات صاحب‌نظران از سواد آبی مردم به ویژه کشاورزان و اقدامات صورت گرفته از جانب کشاورز به عمل می‌آید نشان‌دهنده آن است که کشاورزان در حوزه آبی، کم‌سواد نیستند بلکه قادر به درک شرایط موجود بوده و از آگاهی نسبتاً مناسبی نیز برخوردارند و آنچه موجب استنباط پایین‌بودن سطح سواد آبی کشاورزان از جانب مدیران شده است بی‌توجهی برخی یا حتی بخش قابل توجهی از کشاورزان در برابر مسأله آب است که باید منشأ این بی‌توجهی را نه فقط به ناآگاهی کشاورز بلکه به مواردی از این دست نسبت داد: صرفه اقتصادی بالای محصولات پرآب‌خواه، مناسب نبودن سیستم آبیاری قطره‌ای برای آب‌های دارای املاح زیاد و کیفیت نامناسب، مناسب نبودن سیستم آبیاری قطره‌ای برای آبیاری درختانی که ریشه‌شان به شکل گسترده‌ای در قسمت‌های مختلف زمین پخش شده و پیاده‌سازی سیستم آبیاری قطره‌ای به معنی نابودی درختان آنها خواهد بود، اعتقاد به تبیین‌های تقدس‌مآبانه و در نهایت عدم اختصاص اعتبارات دولتی در راستای اصلاح سیستم آبیاری. به منظور بهبود بخشیدن به عملکرد افراد در راستای مصرف بهینه و مدیریت پایدار منابع آب، بررسی سواد آبی آنها در جهت شناسایی ضعف و خلاءهای رفتار آبی مصرف‌کنندگان حائز اهمیت فراوان است زیرا با ارزیابی دانسته‌های آبی مصرف‌کنندگان از نگاه مطلعین کلیدی و حتی کشاورزان، متوجه دلایل و خلاءهای آشکار و پنهان مؤثر بر رفتار آبی آسیب‌زای مصرف‌کنندگان خواهیم شد.

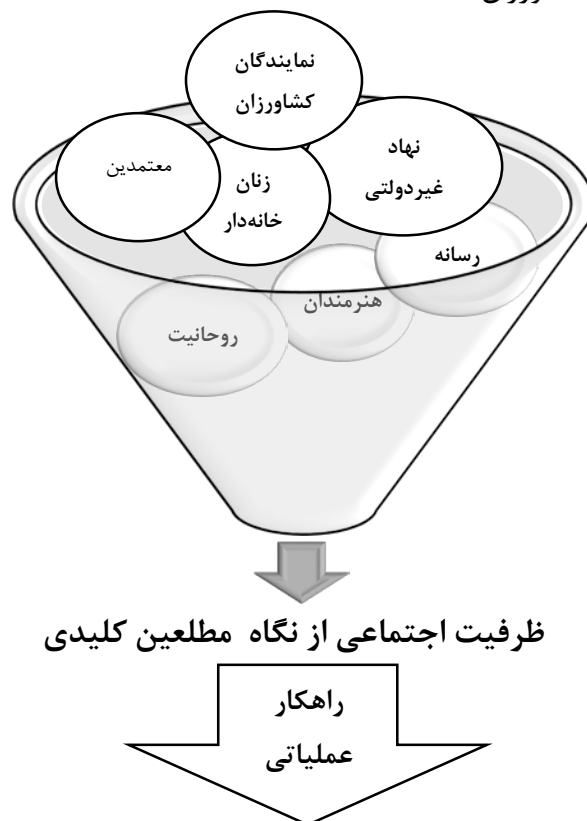
• سوال دوم پژوهش: تفسیر کشاورزان و مطلعین کلیدی از نقش چالشی مدیران چگونه است؟

یکی از مضامین مهم و تعیین کننده در بحث آب، نقش چالشی مدیران و تصمیم گیرندگان در ارتباط با آب است؛ نکته حائز توجه، آن است که هم مدیران و هم کشاورزان به دانش سطحی و آگاهی ناکافی مسئولین و مدیران در حوزه آب اعتراف داشتند. مطلعین کلیدی معتقد بودند مدیران نباید از سر سودجویی و حتی فشارهای سیاسی تصمیم گیری کنند، علاوه براین صاحب نظران و به ویژه کشاورزان مشارکت کننده در پژوهش حاضر از تناقضات موجود در تصمیمات اخذ شده از سوی مدیران و مسئولان آب منطقه ای و جهاد کشاورزی ناراضی بودند به گونه ای که برخی اذعان داشتند با مراجعه مستقیم به جهاد کشاورزی، تشویق به کشت بیشتر می شوند اما آب منطقه ای از حمایت آبی آنها سربازده و حتی خواهان حذف برخی از الگوهای کشت می شود که این تناقضات به نوبه خود، زیان های مالی فراوانی برای کشاورز به همراه داشته و حتی موجب سردرگمی وی نیز می شود. از طرف دیگر تصمیمات بدون مشارکت و اظهار نظر کشاورز و حتی گاهی بدون توجه به حداقل منافع کشاورز، اجرایی می شود که این امر موجب فاصله بین کشاورز و مسئولان و حتی بی اعتمادی آنها خواهد شد به عنوان مثال برخی از کشاورزان اذعان داشتند خاموشی چاه ها در شرایطی صورت می گرفت که آنها از این طرح اصلاً آگاهی نداشتند یا اینکه خاموشی چاه ها متناسب با وضعیت هر منطقه صورت نمی گیرد؛ در واقع ابتدا کارشناسان بررسی دقیقی از وضعیت آبی کشت خوان هر منطقه انجام نمی دادند تا متناسب با آن در مورد خاموشی چاه های هر منطقه تصمیم بگیرند، بنابراین کشاورزان خواستار آن بودند که خاموشی چاه ها با برنامه ریزی انجام گیرد تا کشاورز و درخت وی آسیب نبیند. در جمع بندی در این بخش می توان به این مطلب اشاره داشت که بی توجهی مسئولان و مدیران در چنین مواردی هر چند کوچک و گاهی بی اهمیت ضربه شدیدی به اعتماد کشاورز نسبت به مدیران و حتی تصمیماتشان خواهد داشت و فاصله اجتماعی میان این دو حوزه مرتبط را بیش از پیش خواهد کرد و همین امر بی تفاوتی مصرف کنندگان (کشاورزان) را نسبت به آب در پی خواهد داشت.

• سوال سوم پژوهش: راهکارهای عملیاتی مطلعین کلیدی و کشاورزان در راستای مصرف بهینه و مدیریت پایدار منابع آبی چیست؟

این کنش های معطوف به موقعیت کشاورزان، عملکرد مدیران و شرایط آبی منطقه باعث به وجود آمدن بحران آبی گسترده ای در استان شده است، در این زمینه هم از مدیران و هم کشاورزان درخواست شد پیشنهادات خود را در جهت رهایی از بحران ارائه دهند: مطلعین کلیدی معتقدند با استفاده از تبلیغات و فرهنگ سازی در صدا سیم، کمک گرفتن از نقش مادران در جامعه پذیری فرزندان خود در امر آموزش های مرتبط با استفاده بهینه از منابع آبی، استفاده از فناوری های کنترل آب، استفاده بهینه از آب باران، تناسب تکنولوژی کنترل آب با نوع کشت هر منطقه، استقرار صنایع کم آب خواه، برخورد تنبیهی نسبت به مشترکین پرمصرف و برپایی کانون های تفکر آبی در دانشگاه ها بر نگرش مردم در ارتباط با بحرانی بودن ظرفیت های آبی اثر گذار است. کشاورزان نیز اذعان داشتند استفاده از تجربیات کشاورزان موفق در امر تغییر الگوی کشت و تغییر سیستم آبیاری یکی از راهکارهای کمک کننده در جهت مدیریت مصرف آب خواهد بود، تبلیغات، اطلاع رسانی و برگزاری کلاس های آموزشی در جهت تغییر نوع کشت و سیستم آبیاری نیز از نکات حائز توجه هستند. علاوه بر این کشاورزان معتقد بودند تعامل تنگاتنگ و نزدیک کشاورزان یا نمایندگان آنها با کارشناسان و به کارگیری کارشناسان خبره می تواند نقش پررنگی در رهایی از چالش های آبی پیش رو داشته باشد.

- سوال چهارم پژوهش: ظرفیت‌های اجتماعی تأثیرگذار بر مدیریت پایدار منابع آبی از نگاه صاحب‌نظران (مطلعین کلیدی) و کشاورزان کدامند؟

برگزاری جشنواره‌های آبی در سطح دانش‌آموزان و دانشجویان در راستای ارائه اختراعات و ابداعات آنها در عرصه طراحی لوازم کاهنده مصرف آب که مقرون به صرفه و اقتصادی نیز باشند و ایده‌پردازی در حوزه ارائه راهکارهای عملیاتی موثر بر مصرف بهینه آب.

استفاده از طنزپردازان معتمد در راستای خلق طنزهای تأثیرگذار در حوزه آب.

استفاده از نهادهای غیردولتی فعال در عرصه محیط‌زیست به منظور آگاه‌سازی کشاورزان و دیگر مصرف‌کنندگان از آثار سوء مصرف منابع آبی برای محیط‌زیست.

شناسایی معتمدین هر منطقه (روستا) و درخواست از آنها برای همکاری با شرکت آب منطقه‌ای.

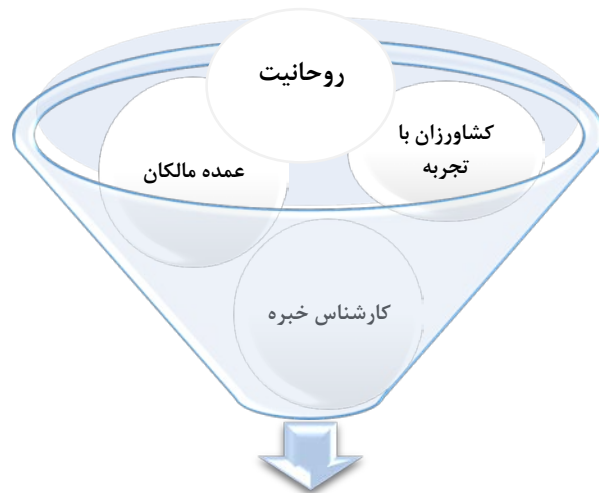
شستن، نظافت کردن، پختن، آبیاری کردن و غیره دارند. با نحوه رفتار آبی‌شان بیشترین اثر را بر روی ذهنیت فرزندان (نسل بعدی) خواهند داشت بنابراین با آموزش (از طریق برگزاری کلاس‌های آموزشی در حوزه آب برای پدران و مادران شاغل و غیره) این قشر مهم می‌توانیم

اکران مستندهای آبی چون تالان در دانشگاه‌ها و سینماهای سراسر کشور و درخواست مشارکت و ارائه راهکار از سوی دانشگاهیان و دانشجویان در راستای فرهنگ‌سازی.

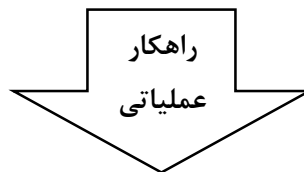
استفاده از روحانی معتمد، برخوردار از دانش آبی روز و توانمند در جذب مخاطب.

استفاده از هنرمندان مطرح در تئاتر و مجموعه‌های تلویزیونی در راستای ساخت آثار غنی و اثرگذار با موضوعات آب.

عمده مالکان از توان مالی و قدرت ریسک به نسبت بالاتری از خرده مالکان برخوردارند بنابراین اجرای طرح‌های کنترل‌کننده مصرف آب در بخش کشاورزی به شکل پایلوت از سوی عمده مالکان، به خرده مالکان این امکان را می‌دهد تا در صورت رضایت‌بخش بودن نتیجه به اجراسازی طرح در بخش کوچک‌تر روی بیاورند.

ظرفیت اجتماعی از نگاه کشاورزان

کارشناسان و مسئولین شرکت آب منطقه‌ای، سرمایه‌های این بخش را تشکیل می‌دهند؛ بنابراین بکارگیری متصدیان متعهد و خبره و کارشناسان قوی در بخش‌های مختلف سازمان نقش موثری در راستای ارتقای سرمایه‌های شرکت آب منطقه‌ای خواهد داشت.

جهت بازدید از مزارع و گفت‌وگو با کشاورزان از کارشناسانی با روابط عمومی بالا و آگاه هم به مسائل کشاورزی و هم مسائل آبی استفاده گردد.

کم توجهی به مصرف در شرکت آب منطقه‌ای ازجمله فقدان لوازم کاهنده آب در سرویس‌های بهداشتی و غیره مجبّر نیست؛ این در شرایطی است که کشاورز در بدو ورود به سازمان متوجه تمام این کاستی‌ها خواهد شد پس شرکت آب منطقه‌ای ابتدا باید تغییر را از خود، کارکنان و کارشناسانش آغاز کند.

بیشترین افراد تأثیرگذار بر کشاورزان افرادی از بین خودشان هستند. به عنوان نمونه کشاورزان باتجربه به دلیل موفقیت‌شان در زمینه کشاورزی مورد وثوق و اعتماد سایر کشاورزان بوده و ما باید به شناسایی افراد باتجربه و موفق در این حوزه با مشخصه‌هایی چون برخورداری از زبانی گویا و خلق‌و‌خوی خوش باشیم تا بتوانیم در راستای تحقق اهداف خود از آنها استفاده کنیم.

برگزاری تورهای گردشگری آبی برای گروه‌های مختلف اعم از کشاورزان، دانشجویان بویژه دانشجویان رشته‌های منابع طبیعی و کشاورزی، دانش‌آموزان.

استفاده از روحانی معتمد، برخورداری از دانش آبی روز و توانمند در جذب مخاطب. در واقع روحانیان با تذکر آنکه مهریه حضرت فاطمه آب است، خدا اسراف‌کنندگان را دوست ندارد و ارائه تبیین‌های دینی در ارتباط مصرف به ویژه مصرف آب می‌تواند بر اذهان برخی از اقشار جامعه اثرگذار باشند.

در بخش کمی پژوهش حاضر برآن هستیم تا از مصاحبه‌های به دست آمده و پرسشنامه‌های طراحی شده از دل داده‌های بخش کیفی به شناخت سواد آبی شهروندان و کشاورزان، میزان رضایت آنها از کیفیت آب و عملکرد شرکت آب منطقه‌ای و سنجش نگرش به عملکرد مسئولین در حوزه آب بپردازیم. یافته‌های حاصل از تحلیل داده‌ها در بخش کمی در ادامه قابل مشاهده هستند.

یافته‌های تجربی به دست آمده بیانگر وضعیت نه چندان مطلوب سواد آبی، رضایت از عملکرد شرکت آب منطقه‌ای و نگرش کشاورزان به عملکرد مسئولین است. درواقع با توجه به شرایط آبی حادی که در یزد با آن روبه‌رو هستیم انتظار عملکردی مطلوب‌تر در سطح مدیران و کارشناسان و مصرف‌کنندگان (به طور خاص کشاورزان) داشته‌ایم زیرا هر یک از متغیرهای فوق نقش مهمی در راستای مدیریت پایدار منابع آبی ایفا می‌کنند.

سواد آبی به عنوان یک متغیر مهم تأثیر شایان توجهی بر رفتار آبی مصرف‌کنندگان دارد، زیرا برخورداری افراد از دانش آبی منطقه خود بی‌تفاوتی آنها را نسبت به نحوه مصرف این سرمایه ارزشمند کاهش داده و موجود می‌گردد تا افراد از دانسته‌های خود در موقعیت‌ها و شرایط مختلف همچون نحوه مصرف آب شرب و حتی نحوه استفاده بهینه از آب در امر کشاورزی و غیره بهره ببرند. در واقع سواد آبی فرد در تشخیص و پذیرش اطلاعات معتبر در راستای درک شرایط آبی منطقه و همچنین مشارکت مؤثر مصرف‌کنندگان در برنامه‌های احیا، کنترل و مصرف بهینه منابع آبی تأثیرگذار خواهد بود از طرف دیگر برخورداری کشاورزان از سواد آبی مطلوب موجود می‌گردد تا در مهارت‌های خودکنترلی در جهت مصرف درست از منابع آبی منطقه خود فعالانه و قوی عمل کنند.

در کنار برخورداری افراد از سواد آبی کافی، رضایت از عملکرد شرکت به عنوان یکی از پارامترهای تعیین‌کننده در مدیریت پایدار آب خواهد بود. زیرا بقا و ادامه زندگی هر انسانی به آب وابسته است و هیچ انسانی را نمی‌توان یافت که بی‌نیاز از آب برای ادامه بقا باشد، در واقع ما انسان‌ها برای نوشیدن، پختن، شستن، کشت و کار و... نیاز به آب داریم و در حین استفاده اگر آب از کیفیت لازم برخوردار نباشد (اعم از شوری، بوی نامطلوب، طعم نامناسب و غیره داشته باشد) میزان هدررفت آب را در مصرف خانگی به شدت بالا خواهد برد و فشار زیادی به شرکت آب منطقه‌ای به عنوان تأمین‌کننده اصلی آب وارد خواهد کرد. از طرفی در بخش کشاورزی نیز جدیت کارکنان شرکت آب منطقه‌ای در رسیدگی به درخواست و حل مشکلات کشاورزان، بازدید به موقع از باغات و زمین‌ها، برخورداری بودن کارشناسان از مهارت لازم و ارائه راهکار جهت مصرف بهینه آب در بخش کشاورزی متناسب با شرایط منطقه و شرایط اقتصادی کشاورز نقش مهمی در کاهش اتلاف هزینه اعم از مادی و غیرمادی برای کشاورز داشته و بر مصرف بی‌رویه منابع آبی اثرگذار خواهد بود.

شرکت‌کنندگان در بخش مصاحبه‌های کیفی بر عملکرد نامطلوب مدیران و کارشناسان اشارات فراوانی داشته‌اند و ما را بر آن داشتند تا به شکل تجربی این پدیده را هم در سطح مشتریان بخش خانگی و هم کشاورزی مورد بررسی قرار دهیم. در مطالعه صورت گرفته نتایج به دست آمده از تحلیل داده‌ها بیانگر آن است که میانگین عملکرد مدیران متوسط یا رو به منفی ارزیابی می‌شود. در واقع دادن وعده‌های آبی دروغین به مردم و حتی باورنداشتن به بحرانی بودن وضعیت آب از سوی مدیران موجب بی‌تفاوتی مصرف‌کنندگان نسبت به وضعیت بحرانی آب شده و میزان مصرف بهینه از آب را کاهش می‌دهد. از طرفی تناقص موجود در بین اهداف دستگاه‌های اجرایی

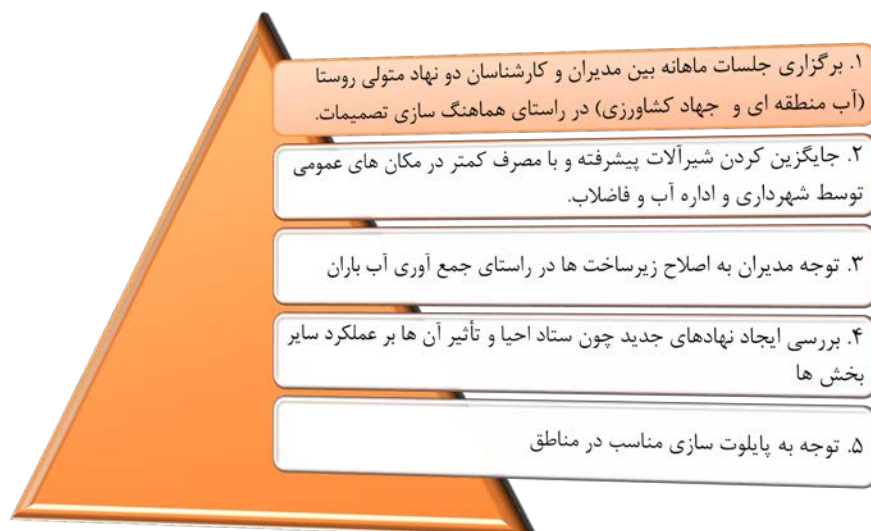
مرتبط با آب مثل آب منطقه‌ای، جهاد کشاورزی و منابع طبیعی کشاورزان را با نوعی سردرگمی نسبت به رفتار آبی‌شان روبه‌رو خواهد کرد و موجب هدررفت آب خواهد شد. علاوه‌براین عدم بکارگیری برنامه‌ای منسجم و اولویت‌بندی دقیقی در زمینه اجرای تصمیمات مناسب در حوزه مسائل آبی از سوی مدیران هم موجب نارضایتی کشاورزان خواهد شد و هم آب را قربانی تعلل و بی‌مسئولیتی آنها خواهد کرد و در نهایت بر امر مدیریت پایدار آب اثر منفی برجای خواهد گذارد.

در ادامه پژوهش به آزمون فرضیاتی چون بررسی رابطه سواد آبی، رضایت از کیفیت آب و نگرش به عملکرد مسئولین با متغیرهای چون جنس، سن، وضعیت تأهل و میزان تحصیلات پرداخته شده است و نتایج آن به شرح زیر هستند:

- تنها در شهر یزد بین میانگین سواد آبی بر حسب جنسیت تفاوت وجود داشت و در سایر شهرها تفاوت معنی‌داری بین سواد آبی بر حسب جنسیت مشاهده نشد.
- صرفاً بین میانگین رضایت از کیفیت آب در شهرهای بافق و بهاباد تفاوت وجود دارد.
- فرضیه سوم (بین میانگین نگرش به مسئولین بر حسب جنسیت تفاوت وجود دارد) در شهرهای یزد، تفت، اشکذر و بهاباد تأیید شد.
- بین سن و سواد آبی رابطه‌ی معنی‌داری وجود نداشت.
- فرضیه پنجم (بین سن و رضایت از کیفیت آب رابطه وجود دارد) در شهرهای یزد، تفت، مهریز و اردکان تأیید شد.
- فرضیه ششم (بین سن و نگرش به عملکرد مسئولین رابطه وجود دارد) در شهرهای یزد و تفت تأیید شد اما در سایر شهرها بین سن و نگرش به عملکرد مسئولین رابطه معنی‌داری وجود نداشت.
- فرضیه هفتم مبنی بر (بین میانگین سواد آبی بر حسب وضعیت تأهل تفاوت وجود دارد) در شهرهای ابرکوه و میبد تأیید شد اما در سایر شهرها بین میانگین سواد آبی بر حسب وضعیت تأهل تفاوت معنی‌داری مشاهده نشد.
- فرضیه هشتم (بین میانگین رضایت از کیفیت آب بر حسب وضعیت تأهل تفاوتی وجود دارد) تأیید نشد.
- فرضیه نهم (بین میانگین نمرات نگرش به عملکرد مسئولین در دو گروه مجرد و متأهل تفاوتی وجود دارد) تأیید نشد.
- نتیجه حاصل از بررسی فرضیه دهم مبنی بر (بین نگرش به عملکرد مسئولین و میزان تحصیلات رابطه وجود دارد) نشانگر آن است که در شهرهای یزد، میبد و اردکان رابطه‌ی معکوس و معناداری بین نگرش به عملکرد مسئولین و میزان تحصیلات وجود دارد.

- بررسی فرضیه یازدهم مبنی بر (بین رضایت از کیفیت آب و میزان تحصیلات رابطه وجود دارد) نشان‌دهنده آن است که صرفاً در شهرهای مهریز و اردکان رابطه‌ی معناداری بین میزان رضایت از کیفیت آب و میزان تحصیلات وجود دارد.
- فرضیه دوازدهم (بین سواد آبی و میزان تحصیلات رابطه وجود دارد) نیز در شهرهای یزد، تفت، ابرکوه، مهریز، بافق، خاتم، میبد و اردکان تأیید شد.

پیشنهاد در سطح
مدیران

پیشنهاد در سطح
شهروندان

امکانات	• استفاده از شیرآلات کم مصرف، نصب سایه بان برای کولر، جداسازی آب تصفیه شده از آب آبیاری باغچه ها و شست و شوی روزانه.
آگاهی	• استفاده از ظرفیت آموزش و پرورش و تهیه نمایش و مستند در راستای آگاهی بخشی به قشر محصل و سایر شهروندان.

پیشنهاد در سطح
کشاورزان

پیشنهاد در سطح
کارشناسان

تعاملات	• برگزاری جلسات مداوم بین کارشناسان شرکت آب منطقه ای و جهاد کشاورزی با کشاورزان در راستای مشارکت فعال آنها در تصمیم گیری ها و توجه به نظرات و تجارب آنها.
مهارت	• استفاده از کارشناسان خبره